

Redaktionelt forord

Temanummer: Arktiske relationer

Når der er valg i Grønland, sender DR og TV2 deres fremmeste reportere afsted for at dække valgkampen og valghandlingen time for time. De laver voxpop på gaderne i Nuuk, og flere bevæger sig ud i bygderne for at få den helt særlige og autentiske historie i kassen. De er langt fra alene. Korrespondenter fra hele verden møder op, og man hører grønlandske politikere give interview på engelsk. De svarer på spørgsmål om råstofudvinding, sundhedssektoren, fiskeriet, turisme og alt andet, der betyder noget for grønlændere i hverdagen.

Sådan har det ikke altid været. Langt fra. For mange danskere har interessen for og viden om Grønland kunnet ligge på et meget lille sted. Nogle danske byer har traditionelt haft venskabsbyaftaler med grønlandske byer og om sommeren været vært for grønlandske skolebørn. Det gav danske skolebørn et første lille indtryk af, at Kongeriget strækker sig helt til Arktis. Men nok mest et indtryk af, at de grønlandske børn burde hjælpes på én eller anden måde. En slags ulandshjælp måske? I nogle folkeskoler kunne man være så heldig at hyre en ung færdiguddannet lærer, der havde været i praktik i Grønland. Der blev fremvist lysbilleder af isfælde og traditionel trommedans. Grønland var helt tydeligvis et sted meget langt væk fra den danske virkelighed og måske ikke helt relevant for den danske selvforståelse. Danske politikere talte sjældent om Grønland, og »nyhederne på grønlandsk« grinte man af. Grønlandsk lød fjollet, syntes man, og satireprogrammer gjorde nar af grønlandsk og grønlændere. Kun sjældent helligede danske samfundsforskere sig helt og holdent til studiet af arktiske forhold. Grønlandsstudier blev varetaget af en lille gruppe dedikerede enkeltpersoner, der klædte sig i sælskindsfrakker.

Det er slut nu. Alle danske politikere har i dag en mening om Grønland, og om Danmark som arktisk nation. Nyhederne fra Grønland springer man ikke længere over. Dem tager man bestik af og analyserer, for det er også Danmarks status og rolle i international politik, der er på spil. Klimaforandringerne koblet med de ændrede geopolitiske vilkår gør, at hele det arktiske område er blevet high politics. Kineserne, russerne og amerikanerne trækker stadig mere insisterende i grønlænderne, og danske politikere skal til at finde sig i og forstå konsekvenserne af, at Danmark i mange internationale sammenhænge kun er interessant at snakke med på grund af Rigsfællesskabet.

Også samfundsforskningen om Grønland og Arktis har taget helt nye former og er vokset til hidtil usete dimensioner. »Grønland« og »Arktis« er blevet bevillingsudløsende kernebegreber, som ethvert samfundsfagligt fakultet,

sektorforskningsinstitut eller –center må investere i. Nu laves forskningen sammen med grønlandske forskere. Der publiceres som aldrig før, og aldrig tidligere har der været afholdt så mange seminarer og konferencer om alle aspekter af arktisk politik, samfund, økonomi, kultur og historie.

Dette temanummer om »arktiske relationer«, der er redigeret af Marc Jacobsen, Scott Polar Research Institute, Cambridge University, og Ulrik Pram Gad, Dansk Institut for Internationale Studier, er et godt eksempel på, hvor den samfundsmæssige forskning i Arktis i dag befinder sig. Den er for det første tværdisciplinær. Der er i dag ikke nogle videnskabelige discipliner, der har monopol på Arktis-forskningen. Den er for det andet multimetodisk. Både historikernes arkivstudier, diskursanalysen, survey-studiet og etnografien bringes i spil. Den er for det tredje international. Arktis tiltrækker sig forskningsmæssig interesse fra hele verden, og der er efterhånden blev opbygget velrenommerede forskningsnetværk på tværs af kontinenter. For det fjerde bygger Arktis-forskningen bro mellem forskningen om og det praktiske politiske og diplomatiske arbejde med arktiske problemstillinger. Dermed opstår der nye samarbejdsrelationer og samskabelse i vidensproduktionen. Endelig, for det femte, leveres der ny viden på alle fronter. Indtil dette temanummer har vi ikke haft nogen idé om, hvordan grønlænderne selv opfatter deres internationale omgivelser. Det gør vi nu. Vi skal til at udvikle nye begreber for at forstå den nye verden, der åbner sig. Det betyder, at vi blandt andet skal til at tale om følelsesøkonomier, sammenligningspolitik, epistemologisk vold og meget andet. Formålet med dette temanummer er således at give en smagsprøve på, hvad Arktis-forskningen kan i dag, men også – hvilket er meget mere ambitiøst – at pege på nogle af de nyeste udviklinger, der kan give os et fingerpeg om, hvorhen Arktis-forskningen udvikler sig.

Martin Marcussen

Ansvarshavende redaktør